

Týždeň od 6. do 12. októbra 2019

NEHEMIÁŠ: JEHO DOBA A POSLANIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Nehemiáš 1–2

ZÁKLADNÝ TEXT

‘Ked’ som počul tie slová, sadol som si, plakal som a smútil niekoľko dní. Postil som sa a modlil pred Bohom nebies. ⁵Vzdychal som: Ach, Hospodin, Bože nebies, veľký a hrozný Bože, ktorý zachovávaš zmluvu a milosť voči tým, čo ťa milujú a zachovávajú tvoje prikázania. (Neh 1,4,5)

V čase, o ktorom budeme hovoriť, sa do Judska vrátili už dve skupiny Izraelitov. Aspoň čiastočne sa teda naplnilo Božie zaslúbenie dané hebrejskému národu. Boh si však na návrat pripravoval ešte jednu skupinu ľudí. Táto posledná skupina zajatcov mala pomôcť vyriešiť problém, ktorý v Judsku vznikol. Hoci prvé dve skupiny sa vrátili s cieľom obnoviť Jeruzalem a podarilo sa im dokončiť časť tohto projektu obnovou chrámu, ostatné práce ustali ako následok rastúceho odporu okolitých národov. Ľudia z okolia nechceli, aby Izraeliti budovali mesto a jeho opevnenie. Obávali sa totiž, že Izraeliti by sa mohli stať mocným národom, akým kedysi boli (Ezd 4,6–24). Návrat Izraelitov preto považovali za ohrozenie a zo všetkých síl sa snažili zastaviť ich odhodlanie o obnovu Jeruzalema. Boh však nepovoláva svoj ľud, aby ho potom opustil uprostred konania toho, na čo ho povolal. Boh si vopred pripravil človeka menom Nehemiáš, ktorý mal uskutočňovať Božiu vôľu a naplňovať Božie zámery. Práve jeho dielu sa budeme venovať v tejto lekcii.

NEHEMIÁŠ SA DOZVEDÁ ZLÉ SPRÁVY

¹Príbehy Nehemiáša, Chakaljovho syna. V mesiaci kislev dvadsiateho roku som bol v pevnosti v Šúšane. ²Vtedy prišiel Chanáni, jeden z mojich bratov, s niekoľkými mužmi z Judska. Spytoval som sa ich na zvyšok Židov, ktorí sa už vrátili zo zajatia, a na Jeruzalem. ³Odpovedali mi: Zvyšok tých, čo sa vrátili zo zajatia, je v tamojšej provincii vo veľkej núdzi a potupe. Hradby Jeruzalema sú zbúrané a jeho brány pohltil oheň. ⁴Keď som počul tie slová, sadol som si, plakal som a smútil niekoľko dní. Postil som sa a modlil pred Bohom nebies. (Neh 1,1–4)

Kniha Nehemiáš sa začína podobne ako kniha Daniel (pozri Dan 1,1.2) – zlými správami. Áno, mnohí Izraeliti sa vrátili do zeme svojich predkov, ale situácia sa pre nich vôbec nevyvíjala priaznivo.

Uvažuj o texte Neh 1,1–4. Čo bolo príčinou Nehemiášovho zármutku? Ako reagoval na správy, ktoré sa dozvedel?

Niektorí zo Židov sa počas predchádzajúcich rokov dostali do Šúšanu, ktorý bol jedným z najdôležitejších administratívnych centier Perzskej ríše. Práve tam Nehemiáš slúžil ako kráľovský čašník.

Spojenie „Chanáni, jeden z mojich bratov,“ veľmi pravdepodobne odkazuje na Nehemiášovho pokrvného brata (podobné vyjadrenie v súvislosti s Chanánim nachádzame aj v Neh 7,2), hoci mohlo ísť aj o označenie človeka z rovnakého národa. Rozhovor s Chanánim sa veľmi pravdepodobne uskutočnil v období od polovice novembra do polovice decembra roku 445 pred Kr. (toto obdobie pokrýva mesiac „kislev“), teda asi trinásť rokov po Ezdrášovom návrate do Jeruzalema. Chanáni prináša informácie o katastrofálnej situácii v Jeruzaleme. Podľa neho ľudia neboli schopní znova vybudovať Jeruzalem a nepriatelia zbúrali opevnenie mesta, ktoré tak zanechali zničené a bezbranné. K Nehemiášovi sa už predtým dostali zvesti o tom, že Samaritáni zničili múry mesta, ale až do stretnutia s Chanánim nevedel žiadne podrobnosti. A navyše, kráľ Artaxerxes pochoval nádeje navrátilcov, keď po sťažnostiach obyvateľov Samárie a ostatných oblastí Záriečia zakázal ďalšie práce na rekonštrukcii Jeruzalema (pozri Ezdráš 4). Napriek tomu, že chrám bol obnovený, neplnil všetky svoje funkcie, pretože ľudia potrební pri konaní chrámových služieb nemohli bývať v Jeruzaleme. Keď si Nehemiáš uvedomil dôsledky tejto situácie, bol smutný. Židia totiž nemohli v Jeruzaleme náležite uctievať Hospodina, aj keď to bol vlastne hlavný cieľ ich návratu. Namiesto toho zo strachu pred nepriateľmi a útlakom zanedbali Boží chrám aj sväté mesto.

Nehemiáš sa v tejto situácii obrátil na Hospodina. Nestážoval sa na nedostatok viery Izraelitov, nepovažoval ich za zbabelcov a situáciu nepokladal za nezmeniteľnú. Nehemiáš pokľakol pred Bohom, modlil sa a postil.

- Po vypočutí zlých správ z Jeruzalema Nehemiáš plakal, postil sa a modlil. Ako ty reaguješ v prípade zlých správ? Čo patrí medzi tvoje prvé reakcie? Prečo je dôležité čo najskôr predložiť vzniknutý problém Hospodinovi? Akú skúsenosť s tým máš?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NEHEMIÁŠOVA MODLITBA

⁵Vzdychal som: Ach, Hospodin, Bože nebies, veľký a hrozný Bože, ktorý zachovávaš zmluvu a milosť voči tým, čo ťa milujú a zachovávajú tvoje prikázania. ⁶Nech sú tvoje uši pozorné a tvoje oči otvorené, aby si počul modlitbu svojho služobníka, ktorú stále odriekam pred tebou dňom i nocou za Izraelitov, tvojich služobníkov. Vyznávam hriechy Izraelitov, ktoré sme proti tebe páchali. Aj ja, aj dom môjho otca sme hrešili. ⁷Hrubo sme sa proti tebe previnili a nezachovávali sme prikázania, ustanovenia a právne predpisy, ktoré si prikázal svojmu služobníkovi Mojžišovi. (Neh 1,5–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o Nehemiášovej modlitbe zaznamenatej v texte Neh 1,5–11. Čo v nej Nehemiáš vyjadruje? Prečo podľa teba Nehemiáš zahrnul samého seba medzi tých, ktorí sú vinní za vzniknutú situáciu?

Nehemiášova modlitba (Neh 1,5–11) by sa dala rozdeliť nasledovne:

- A) Bože, si veľký a milostivý (v. 5)
 - B) Vypočuj ma (v. 6)
 - C) Toto sú naše hriechy (v. 6.7)
 - D) Pamätaj na svoje zaslúbenia (v. 8.9)
 - C) Ty si nás vykúpil (v. 10)
 - B) Vypočuj ma (v. 11)
- A) Bože, daj nám zdar a milosť. (v. 11)

Nehemiášova modlitba je nádherne vystavaná. Opisuje Božiu veľkosť, vyjadruje vedomie vlastnej hriešnosti a končí sa volaním o pomoc. Modlitba pripomína Danielovu modlitbu (Daniel 9) a je možné, že Nehemiáš jej text poznal. Za zmienku stojí, že Nehemiáš nezačína volaním o pomoc, ale najprv vyjadruje pravdu o tom, aký je Boh – „veľký a hrozný“ („strašný“). Ďalej zaznieva vyznanie, že Boh zachováva svoju zmluvu a je milostivý voči tým, čo ho milujú. Akoby tým Nehemiáš pripomínal Bohu, že bol voči svojmu ľudu vždy verný a že ani teraz určite nebude konať inak.

Modlitba má charakteristickú chiastickú skladbu. V jej strede sa nachádza verš 8, v ktorom Nehemiáš zdôrazňuje Božie zaslúbenia. Nehemiáš hovorí: „Spomeň si!“ („Rozpomeň sa!“). Inými slovami: *Bože, spomeň si na svoje zaslúbenie, že nás rozptýliš, keď budeme neverní a zároveň že nás privedieš späť a prinesieš obnovu. Kým to prvé si už vykonal, teraz je načas urobiť to druhé, pretože sa k tebe vraciame.* Nehemiáš nemá strach odvolávať sa na Božie zaslúbenia a pripomínať ich Bohu. Samozrejme, nie je to tak, že by Boh na svoje zaslúbenia zabudol alebo by o nich nevedel. Zdá sa, že Boh má radosť, keď pripomíname jeho zaslúbenia. Chce, aby sme mu dôverovali a aby sme si jeho zaslúbenia opakovali. Tým, že vyslovujeme, formulujeme a pripomíname si Božie zaslúbenia, môže nás to posilniť v odhodlaní dôverovať im, a to najmä v čase, keď sa nám zdá všetko beznádejné.

APLIKÁCIA

- **Ktoré Božie zaslúbenia sú pre teba práve v týchto dňoch najdôležitejšie? Na ktoré z nich by si sa chcel odvolávať? Prečo je dôležité zostať vytrvalý a dôverovať, že Boh svoje zaslúbenia uskutoční?**

NEHEMIÁŠOV ROZHOVOR S KRÁĽOM

²Kráľ sa ma opýtal: Prečo máš smutnú tvár? Ved' nie si chorý. Nie je to nič iné ako smútok v srdci. Veľmi som sa preľakol. ³Odpovedal som kráľovi: Nech žije kráľ naveky! Ako nemám byť smutný, keď mesto, kde sú hroby mojich otcov, je zrúcané a jeho brány pohltil oheň? ⁴Nato mi kráľ povedal: Čo tým myslíš? Medzitým som sa modlil k Bohu nebies. ⁵Kráľovi som povedal: Ak sa to kráľovi páci a ak je ti tvoj služobník milý, pošli ma do Judska, do mesta, kde sú hroby mojich otcov, aby som ho vybudoval. (Neh 2,2–5)

Nehemiáš sa v Neh 1,11 predstavuje ako kráľovský čašník (pohárnik /Roh/). V danom kontexte išlo zrejme o viac než len toho, kto prináša jedlo a nápoje na kráľovský stôl. Takýto človek mal veľkú dôveru panovníka, pretože jednou z jeho úloh bolo ochutnávať víno v prítomnosti kráľa, aby bolo zrejme, že nie je otrávené. Staroveký koncept vníma túto postavu (hebr. *maškeh*) ako majordóma alebo správcu. Historik Hérodotos poukazuje na to, že „čašníkov“ mali v Perzii vo veľkej vážnosti a niektorí z nich mohli patriť medzi vysokých štátnych úradníkov. Napríklad čašník asýrskeho kráľa Asarhaddona (tiež Esarhadóna) bol zároveň hlavným ministrom kráľovstva. Aj Nehemiáš pravdepodobne zastával na perzskom dvore vysokú pozíciu a mal ku kráľovi veľmi blízko. To bol aj dôvod, prečo prosí Boha, aby ho požeňal, keď bude s kráľom hovoriť o situácii v Judsku.

Uvažuj o texte Neh 2,1–8. Ako Boh odpovedal na Nehemiášovu modlitbu a pôst?

Nehemiáš dostáva odpoveď na svoju modlitbu v mesiaci Nisan (čo je zhruba náš apríl) v roku 444 pred Kr. Podľa záznamu knihy Nehemiáš teda uplynuli štyri mesiace, odkedy Chanáni a ďalší Židia priniesli Nehemiášovi znepokojujúce správy o situácii v Jeruzaleme. Štyri mesiace sa teda Nehemiáš postil a modlil. Zdá sa, akoby Boh na jeho modlitby neodpovedal. Ale Božie načasovanie sa aj tentoraz ukázalo ako dokonalé. Boh si kráľa pripravil tak, aby pochopil Nehemiášovu prosbu a odpovedal na ňu ústretovo. Určite sa nestávalo často, aby bol niekto v Nehemiášovom postavení uvoľnený spod povinností na kráľovskom dvore a bol poverený funkciou miestodržiteľa v inej krajine. Boh prehovoril prostredníctvom Nehemiáša a inšpiroval perzského kráľa Artaxerxa I., aby z Nehemiáša urobil správcu Judska. Zmienka o kráľovnej naznačuje, že išlo pravdepodobne o súkromnú príležitosť a že nebolo zvykom, aby sa kráľovná zúčastňovala na formálnych banketoch. Nehemiáš nespomína Jeruzalem hneď, aby kráľ nereagoval zaujato. Namiesto toho celú vec formuluje ako niečo veľmi osobné. Nehemiáš začína hovoriť o Jeruzaleme až v situácii, keď vidí pozitívnu reakciu kráľa.

- **V čom sa dá pozorovať podobnosť situácie, v akej sa nachádzali Nehemiáš v Perzii a Daniel v Babylone? Čo sa môžeš naučiť zo spôsobu, akým Nehemiáš predstavuje svoju vec kráľovi?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

VYSLANIE NEHEMIÁŠA

9Prišiel som k miestodržiteľom v Záriačí a predložil som im kráľove odporúčajúce listy. Kráľ so mnou poslal aj veliteľov vojska a jazdcov. ¹⁰Ked' sa to dozvedel Sanballat Chóronský a amónsky sluha Tóbija, nesmierne ich zlostilo, že prišiel človek, ktorý sa usiluje o blaho Izraelitov. (Neh 2,9.10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Kráľ poslal po Nehemiášovi listy Sanballatovi z Chóronu a Tóbijovi amónskemu, ktorí boli vysokými úradníkmi v oblasti Záriačia. Takto chcel pripraviť cestu Nehemiášovi a jeho úsiliu. Kráľ okrem toho prikázal správcovi lesov Ásafovi, aby Nehemiášovi dodal všetko drevo potrebné na vybudovanie hradiieb, brán chrámovej pevnosti a Nehemiášovho príbytku (Neh 2,8).

Uvažuj o texte Neh 2,9.10. Čo sa v týchto veršoch hovorí o odpore, ktorý čakal na Nehemiáša a ostatných Židov? Čo bolo podstatou tohto odporu?

Nehemiáš doputoval do Jeruzalema medzi rokmi 444/445 pred Kr. Odpor voči jeho príchodu a snahám sa rozpútal už pred akoukoľvek Nehemiášovou snahou začať konať. Samotné kráľovské príkazy miestodržiteľom vyvolali problémy. Jeruzalem bol v tom čase obkolesený nepriateľmi: na severe bol Sanballat ako miestodržiteľ Samárie, na východe Tóbija ako miestodržiteľ Amónu (mimochodom, Tóbija mal židovské meno, ktoré znamená „Hospodín je dobrý“) a na juhu Arab Gešem (Neh 2,18.19), ktorý sa zmocnil Edómska a Moábska. Všetci vládovia okolitých oblastí sa stavali proti Nehemiášovi, ktorý sa usiloval o „dobro a prosperitu“ utláčaných. Násilníci sa nikdy nemôžu tešiť z toho, keď sa darí tým, ktorých zastrašujú.

„Jeho [Nehemiášov] príchod do Jeruzalema s vojenským sprievodom svedčí o tom, že prišiel s dôležitým poslaním. To však vzbudilo žiarlivosť pohanov žijúcich v blízkosti mesta, ktorí sa neraz už aj v minulosti nepriateľsky správali voči Židom. Všetmožne im škodili a urážali ich. Najhorlivejším v tomto ohľade bol náčelník Sanballat Chóronský, Tóbija Ammónsky a Arab Gešem. Títo náčelníci od začiatku veľmi pozorne sledovali každý Nehemiášov pohyb a za každú cenu sa snažili zmařit jeho plány a prekaziť dielo.“ (PK 635; PK /sk/ 337)

APLIKÁCIA

- **Ako by si reagoval, keby ťa Boh poslal na miesto, kde by si musel čeliť otvorenému nepriateľstvu? Ktoré ďalšie biblické príbehy hovoria o ľuďoch, ktorí boli povolani Bohom, ale stretli sa s mimoriadnym odporom nepriateľov? Ako sa tento odpor prejavil? Podel' sa o svoje príklady a zistenia pri spoločnom stretnutí.**

NEHEMIÁŠ SA PRIPRAVUJE NA SVOJU ÚLOHU

¹⁹Ked' to počul Sanballat Chóronský, amónsky sluha Tóbija a Arab Gešem, posmievali sa nám a pohrdavo nám vraveli: Čože to robíte? Chystáte azda vzburu proti kráľovi? ²⁰Nato som im odvetil: Sám Boh nebies nám dá úspech a my, jeho služobníci, sa pustíme do práce a budeme stavať. Vy však nemáte ani podiel, ani nárok, ani pamiatku v Jeruzaleme. (Neh 2,19.20)

Niet pochybností o tom, že Hospodin povolal Nehemiáša a poskytol mu všetko, čo na splnenie zverenej úlohy potreboval. Nehemiáš postupoval s vedomím Božích zaslúbení a s istotou Božieho povolania. Počínal si však opatrne a s modlitbou na perách. Aj keď vedel, že Boh je s ním, toto poznanie neznamenalo, že by konal neuvážene alebo unáhľene.

Uvažuj o texte Neh 2,11–20. Čo všetko Nehemiáš robil v snahe pripraviť sa na budovanie jeruzalemských hradieb?

Nehemiášov postup a príprava na úlohu zverenú Bohom nám ukazujú, že bol naozaj múdрым vodcom. Je to zrejmé aj z niekoľkých krokov, ktoré urobil:

(1) Nehemiáš najprv nikomu nepovedal „čo mi môj Boh vnukol vykonať pre Jeruzalem“ (Neh 2,12). Chcel si najprv celú situáciu preveriť sám a snažil sa rozpoznať, čo všetko je potrebné urobiť.

(2) Po prehliadke mesta pripravil konkrétne plány, ako pokračovať ďalej.

(3) Skôr ako Nehemiáš vyzval ľudí na akýkoľvek sľub alebo záväzok, prišiel so slovami povzbudení. Poukázal na to, čo všetko Boh až dovtedy urobil pre úspech ich výpravy, a potom pridal kráľove vyjadrenia. Je takmer zázrak, že Židia odpovedali na jeho výzvu kladne a rozhodli sa stavať aj napriek odporu, ktorý mohli s istotou očakávať. Boh prostredníctvom Nehemiášových modlitieb a pôstu pripravil na pozitívnu odpoveď nielen kráľa, ale aj Izraelitov, ktorí odpovedali smelo a odvážne.

Uvažuj o texte Neh 2,19.20. Čo tieto verše hovoria o Nehemiášovej viere? Akou pomocou mohli byť pre Nehemiáša texty 5Moj 7,9; Žalm 23 a 4Moj 23,19? V čom by tieto texty mohli byť povzbudením pre teba v tvojej dnešnej situácii?

Naša komunikácia je ukážkou toho, kým sme a čomu (a hlavne komu) veríme. Ak sa neustále sťažujeme a hovoríme negatívne, môžeme tým svojmu okoliu naznačovať, že Bohu príliš nedôverujeme. V biblickom zázname sa dozvedáme predovšetkým o Nehemiášových povzbudivých slovách. Nebojí sa hovoriť o Bohu a vyzdvihovať ho ani vtedy, keď sa mu ľudia posmievali. A hoci Nehemiáš vedel, že nimi ich nepriatelia pohrdajú, neprispôboval svoju reč a neskrýval, v čo verí, len aby si tým zabezpečil viac rešpektu. Podobne ako Jozef v Egypte, ani Nehemiáš sa nebál hovoriť o svojom Bohu ani medzi ľuďmi, ktorí v neho neverili.

■ **Čo naznačujú tvoje slová a spôsob komunikácie o tvojej viere a o tom, akým si človekom?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Muž činu“ z knihy *Patriarchovia a králi*.

„Nehemiáš často prosieval za svoj ľud, ale pri tejto modlitbe sa mu v mysli zrodilo posvätné predsavzatie. Rozhodol sa, že ak od kráľa získa súhlas, potrebné prostriedky (629) a inú materiálnu pomoc (333), sám sa podujme na úlohu znova vystaviť múry Jeruzalema a obnoviť národnú vládu Izraela. Prosil Hospodina o kráľovu priazeň, aby tento zámer mohol uskutočniť. *Daj úspech svojmu služobníkovi dnes a daj mu nájsť zľutovanie u tohto muža.* (Neh 1,11) Nehemiáš čakal celé štyri mesiace na vhodnú príležitosť, aby kráľovi predložil svoju žiadosť.“ (PK 629.630; PK /sk/ 333.334)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo pre vás znamená skutočnosť, že v celej Biblii sa opakovane stretávame s mnohými príkladmi ľudí, ktorí boli povolani Bohom a súčasne (takmer vždy) čelili veľkému odporu a nepriateľstvu? Pokúste sa v tejto súvislosti nájsť takých Božích poslov, ktorí nemuseli čeliť žiadnemu odporu. Čo sa z toho môžete naučiť?
2. Uvažujte o texte Neh 2,18. Čo sa môžete z uvedenej udalosti naučiť o sile osobného svedectva a pozitívnej reakcii, ktorú Nehemiáš získal od svojich blízkych?
3. Ezdráš ani Nehemiáš by v danej situácii nedosiahli nič bez pomoci kráľa. Títo Boží mužovia konali dielo v spolupráci s pohanskými politickými autoritami. Čo sa z toho môžeme naučiť a uplatniť pri našej snahe konať Božie dielo?
4. Znovu spoločne uvažujte o texte Nehemiášovej modlitby (1,5–11). Čo si z nej môžete vziať na posilnenie alebo prehĺbenie svojho vzťahu s Bohom? Čo sa z modlitby dozvedáte o podriadení, vyznaní a odvolávaní sa na zaslúbenia?
5. Prečo je vytrvalosť v duchovnom živote (ale aj v živote celkovo) dôležitá?
6. Boh povolal Nehemiáša, aby konal mimoriadne dielo. Nehemiáš sa však pred rozhovorom s kráľom modlil a postil. Prečo je plánovanie dôležité aj v súvislosti s našimi duchovnými rozhodnutiami a činmi?